

Met ons cultuurbeleid zetten wij in op optimale kansen voor kinderen!

De Samenwerkingsagenda (SAG)

De gemeente Leeuwarden en de provincie Fryslân hebben gezamenlijk een agenda met investeringsprogramma opgesteld om de drie grootste sociaal-economische ontwikkelopgaven aan te pakken van de regio, op de terreinen participatie, onderwijs en werkgelegenheid (Samenwerkingsagenda 2013-2025). Om het programma Europese Culturele Hoofdstad 2018 goed te kunnen uitvoeren en ook de legacy ervan te borgen, is dat meegenomen in de SAG. In totaal is er een bedrag met de SAG gemoeid van beide overheden van ruim 800 miljoen euro.

Kansen voor Kinderen is een van de thema's van de SAG.

Doelen uit het bidbook LWD18, Europese Culturele Hoofdstad:

- 80% Van de basisschool kinderen krijgen op school cultuureducatie. 50% Van de middelbare scholieren krijgen op school cultuureducatie;
- Voor 6-18 jarigen streven we naar een 50% stijging van cultuurbeleving (passief, actief en reflectief), door middel van een centraal aanbod, waardoor de cultuurdeelname voor ieder kind gelijk is.
- 100% van de kinderen uit Leeuwarden die leven onder de armoedegrens participeert in een cultureel event.
- Bestuurlijk is cultuur verweven met persoonlijke ontwikkeling en participatie in het jaar 2016.

De gemeente Leeuwarden vindt dat Cultuureducatie een essentiële bijdrage levert aan de zelfstandigheid, het zelfbewustzijn en creatief en innovatief denken. De voorwaarde om deze talenten optimaal tot bloei te laten komen is een kwalitatief hoogwaardig aanbod van cultuureducatie. Deze werkwijze levert een essentiële bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen en volwassenen, waarmee zij zich kunnen ontwikkelen tot mensen met voldoende vaardigheden om volwaardig mee kunnen draaien in de samenleving van de 21ste eeuw. Belangrijke competenties die kinderen later nodig hebben om in de creatieve of vernieuwende industrie zoals duurzaamheid of watertechnologie te werken. Kansen voor Kinderen is het motto!

Waarom doen we dit in Leeuwarden

Elk kind krijgt evenveel kans om zijn of haar talenten te ontdekken. Aan de basis daarvan ligt de overtuiging dat een goed geïntegreerd en doordacht programma cultuureducatie een wezenlijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van kinderen. Muziek, theater en tekenen doen een ander beroep op de hersenen dan rekenen en aardrijkskunde. Het is goed kinderen te laten ontdekken hoe je het toeval kunt zoeken. Hoe je succes kunt hebben met je ideeën en vondsten. Hoe je reflecteert, creatief bent en andere oplossingen verzint. Capaciteiten die van pas komen in je werk en je leven. Wie niet leert flexibel en creatief te zijn en zichzelf niet blijft ontwikkelen is straks snel uitgeleerd. Wij bieden onze samenleving daarom optimale kansen door te investeren in flexibiliteit en creativiteit. Met een goed doordacht en stevig geïntegreerd programma cultuureducatie gedurende de gehele basisschool periode legt daarvoor de basis.

Kunstkade

De gemeente Leeuwarden heeft met de opstart van Kunstkade vooral de keuze gemaakt voor cultuureducatie voor alle kinderen op alle basisscholen gedurende de volledige basisschoolperiode. Deze wijkwijze netwerkorganisatie zorgt vanaf de start op 1 september 2012 dat alle ruim 6000 Leeuwarder basisschoolleerlingen in aanraking komen met kunst en cultuur. Dit 100 procent bereik

wordt bewerkstelligd door cultuurcoaches. De cultuurcoaches (5 fte) zijn ondergebracht in een eigen werkeenheid en opereren vanuit een culturele visie en missie. Aansluitend op dit reguliere aanbod biedt de matchtingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit ons de kans om nog meer verdieping, verrijking en bestendig te realiseren. Naast kunst en cultuurlessen in de klas vormen bezoeken aan de culturele instellingen een essentieel onderdeel. Door lesstof zoals geformuleerd in de kerndoelen voor kunstzinnige oriëntatie, het vraag en aanbod, thema's en onderwerpen en de kerndoelen voor andere vakken op elkaar af te stemmen en te laten aansluiten, ontstaat in de basisscholen dit kwalitatief hoogwaardig aanbod van cultuureducatie, waarbij bestending van het aanbod én de borging van de kwaliteit voorop staat. De vragen, behoeften en wensen vanuit scholen zijn leidend. Door intensieve samenwerking met alle betrokken partijen en personen wordt een inhoudelijke synergie voor de cultuureducatie in Leeuwarden gecreëerd met een gezamenlijke visie (cultureel en pedagogisch). Daarbij staat de cultuurcarrière van kinderen voorop. De ervaringen en de reflectie daarop worden vastgelegd in een digitaal portfolio. Daarnaast zijn er jaarlijks een drietal grote activiteiten die kinderen een letterlijk en figuurlijk een eigen podium biedt.

SAG Projecten

1. Uitrol cultuureducatie in het voortgezet onderwijs

Nu het cultuureducatief aanbod in het basisonderwijs landelijk én in Friesland haar vruchten begint af te werpen, is er zowel bij de rijksoverheid, de provincie Fryslân, de gemeente Leeuwarden en de scholen, de wens en behoefte om de ingezette doorlopende lijn door te trekken naar het VO/MBO. Omdat de opgedane cultuurvaardigheden essentieel zijn om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving (zelfredzaamheid) en om gefundeerde (opleidings- en beroeps) keuzes te kunnen maken, wordt nu ingezet op het verbreden van de doelgroep naar 4-18-jarigen. Juist in deze leeftijdscategorie zijn de versterkende competenties van cultuureducatie van groot belang en kan er worden verder gebouwd op basis van de opgedane ervaringen in het basisonderwijs.

Hoofddoel:

Cultuureducatie verankeren binnen en buiten de school (PO, VO en MBO) in de provincie Fryslân

Subdoel(en):

1	komen tot een uitrol van een provincie-breed cultuureducatief aanbod in het Voortgezet Onderwijs (12-18 jarigen) door aan te sluiten op bestaande programma's als de cultuurkaart, het curriculum, de kerndoelen	2015/2016
2	een doorgaande leerlijn, die is ingezet op het PO (4 tot 12 jarigen), voortzetten op het op het VO – MBO	2016/2017
3	de scholen werken met een eigen meerjarig cultuurbeleidsplan	2018/2025

Pilot

Wij starten in het schooljaar 2015/2016 met vier pilotscholen in leerjaar 1

- 1 VO school met een duidelijk cultuurprofiel
- 1 VO school met een beperkt cultuuraanbod
- 1 VO school speciaal onderwijs
- 1 MBO school

De wens is een aanbod van kunsteducatie met training, (zelf)reflectie en bewustwording van sociale en maatschappelijke vaardigheden uitgaande van de leefwereld van de leerlingen. De leerlijn is geïnspireerd op de SLO/CIS lijn voor primair onderwijs waarin het creatieve proces voorop staat. Deze werkwijze kan zowel in een serie als per les worden aangeboden. Wat ervaar je/Wat heb je

gezien/wat voel je erbij? Uitgangspunt voor de les is altijd een inspiratie aansluitend bij de doelgroep. Een kunstwerk, voorstelling, muziekstuk, verhaal is uitgangspunt. De pilot fungeert als proeftuin om te komen tot een push play & go methode met werkvormen passend in het curriculum.

In Fryslân biedt het programma KEK! 'Kultueredukaasje mei kwaliteit' hiertoe een belangrijk kader. Doel is de cultuureducatie Friese basisscholen een flinke impuls te geven. Dit gebeurt door vier provinciebrede deskundigheidsprogramma's: Wy Sjonge (zang), Tekenskoalle (tekenen), Speure nei Spoaren (erfgoed) en Wy Spylje (spel). KEK! wordt mogelijk gemaakt door het Fonds voor Cultuurparticipatie, Provinsje Fryslân en Gemeente Leeuwarden. Voor de verdere ontwikkeling is continuering van KEK! van groot belang.

2. IKC Plus: Optimaal stimuleren van het eigenaarschap van scholen

In het succes van een integraal en bestendig cultuuraanbod in het onderwijs, vormt het draagvlak en vertrouwen van scholen een essentiële sleutel. Leeuwarden loopt landelijk voorop met de ontwikkeling van integrale kindcentra (IKC's). Tussen nu en 2020 worden er vijftien IKC's gerealiseerd. Het doel dat we als gemeente hiermee nastreven, is om kinderen vanaf hun eerste levensjaar tot aan het eind van hun opleiding een doorgaande leer/speel en ontwikkellijn te bieden, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. IKC's vormen dé voorziening voor kinderen van 0 tot en met 12 jaar. In een integraal kindcentrum zijn de grenzen tussen onderwijs en opvang, tussen spelen en leren, tussen taken van de leraar en die van pedagogisch medewerker vervaagd. Ouders en kinderen hebben te maken met één pedagogische visie, één organisatie, één regie en één team. Het primair onderwijs heeft, samen met de kinderopvangorganisaties, deze ontwikkeling aangegrepen om niet alleen de inhoudelijk ontwikkeling tot IKC vorming aan te gaan maar ook fysiek. Dit laatste betekent dat de besturen van het primair onderwijs zélf een spreidingsplan voor IKC's hebben opgeleverd en daarbij tevens hun profielen per IKC (taal, techniek, cultuur, sport, talentontwikkeling enzovoort) hebben geformuleerd.

De plus

In aansluiting op deze ontwikkeling starten in augustus 2015 op drie scholen in drie tot zes (kwetsbare) groepen pilots voor de volgende stap: het IKC-plus met verlengde leertijd. Een IKC-plus biedt kinderen een breed en rijk aanbod van cognitieve vakken, sport, cultuur, gezondheid, media etc. Dit aanbod schept ruimte voor brede talentontwikkeling en biedt ook perspectief. Kinderen ontdekken waar ze plezier in hebben, waar ze goed in zijn, waar ze voor gemotiveerd zijn en ze leren zich bij iets betrokken voelen. Dat is voor alle kinderen van belang, zeker voor kinderen in een achterstandsituatie.

Zowel de gemeente als de schoolbesturen zijn er klaar voor om deze IKC-plus variant kunnen en durven vorm te geven. Het veld vraagt erom en de Gemeente Leeuwarden wil dit proces optimaal faciliteren en de vormgeving ondersteunen. Door alle huidige, versnipperd ingezette Rijks- en gemeentelijke middelen voor verlengde leertijd projecten te bundelen kan de voortgang (in principe) kostenneutraal worden uitgevoerd. Het grote voordeel is dat alle kinderen op de school met het extra aanbod worden bereikt, waarmee de investering in die extra leertijd maximaal effect heeft.

Leerkrachten én specialisten

De leerkrachten geven aan dat hun vak te breed is geworden, het zijn gedwongen generalisten. Wij willen dat leerkrachten zich weer optimaal kunnen profileren in de cognitievakken en dat de vakken die bijdragen aan de specialisatie van de school door professionele vakleerkrachten worden ingevuld. Wij willen de doorgaande lijn van 0-12 jaar in alles kunnen faciliteren. Dit kan bijvoorbeeld door de knip in de onderwijs en opvangtijd los te laten en de dagelijkse invulling van het speel/leer/ontspanningsaanbod aan de IKC's over te laten. Op die manier kunnen vakken als cultuur, sport, taal en

techniek een volwaardig onderdeel worden van de dag-invulling en kan er een goede doorgaande lijn worden gerealiseerd. Een andere essentieel struikelblok vormen de pauzetijden van leerkrachten en de voorwaarden waaraan opvang dient te voldoen voordat ouders in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag. Dit beknót de vrijheid van onderwijs voor het opzetten van deze doorgaande lijnen in spel/leren en ontspanning.

Dit kan alleen als dit proces ook op landelijk niveau wordt ondersteund en gedragen. We moeten het aandurven om scholen die goed scoren de ruimte te geven om goed onderbouwd en doordacht op een andere wijze hun curriculum in te vullen. Dit om hen het eigen ondernemerschap en eigenaarschap toe te vertrouwen.

Wat hebben wij nodig:

Leeuwarden heeft met de focus op cultuureducatie in nauwe samenwerking met de basisscholen een stevige basis gelegd. De infrastructuur, de samenwerkingsverbanden tussen de scholen, Kunstcade als netwerkorganisatie en de culturele organisaties en aanbieders, functioneert.

Laat Leeuwarden een pilot zijn met investeringen in cultuureducatie, sport en spel en zoek naar een andere, vrijere ruimte om de resultaten van de scholen te beoordelen.

Geef ruimte aan maatwerk om nog meer tijd in te ruimen voor cultuureducatie, sport en spel zonder “afgerekend” te worden.

3. Centrum voor Talentontwikkeling

Het Papendal van Friesland, maar niet in fysieke en bredere zin - de gehele onderwijskolom afdekkend, door afspraken met onderwijsinstellingen over noodzakelijke eisen met als doel het dagelijkse onderwijs zo goed mogelijk op de talenturen aan te passen. Het Centrum voor Talentontwikkeling is de inhoudelijke plus op de fysieke IKC-ontwikkeling en de IKC Plus-ontwikkeling met een topaanbod aan leerlingen (groep 6 t/m 8) op de terreinen kennis, sport, cultuur, media door extra uren aan te bieden, in te vullen door en met professionals uit genoemde domeinen.

De IKC-gedachte krijgt daarmee een krachtige kwaliteitsimpuls gericht op zowel kind (ontwikkelings- en arbeidsmarktperspectief) als onderwijs (curriculumontwikkeling) binnen de hele provincie Fryslân en daarbuiten. Gemeente en Provincie doen dit vanuit een door beide gewenste borging en versterking van onderwijs(kwaliteit) en een impuls voor doorgaande leerlijnen, gericht op het betreden van de arbeidsmarkt. Aansluiting wordt gevonden bij het bestaande onderwijscurriculum, bij programma's van bedrijven en bij plaatselijke kunst- en sport bedrijven.

(Loop)tijd:

Vanaf de start in september 2015 voor tenminste 6 jaar.

4. Het Kindpakket

Daar waar de optimale ontwikkeling van kinderen spaak loopt doordat ouders weinig geld hebben, heeft Leeuwarden het Kindpakket. Zo zorgen we ervoor dat ieder kind toegang heeft tot de noodzakelijke voorzieningen om mee te kunnen doen. Het Leeuwarder model van het Kindpakket heeft landelijke positieve erkenning van de kinderombudsman. De wens is om door samen te werken met de fondsen, Friesland-breed afspraken te maken en middelen toe te voegen zodat er Friesland-breed meer kinderen volwaardig meedoen op school, aan sport en cultuur.

*Gemeente Leeuwarden,
Sjoerd Feitsma (wethouder)*